

Dansk Armeniermission

J U N I 2009

Blomster og pilekviste til Palmesøndags gudstjenester

Maria Jacobsens dagbog på vej i ny udgave

Af Hanne Frøkjær-Jensen

Fredag d. 24. april var der Symposium, glædesfest, i København. En gruppe armeniensvenner er nu kommet så vidt med forberedelserne til at udgive Maria Jacobsens dagbøger fra det østlige Tyrkiet, at de gerne ville præsentere det trykte manuskript for andre.

Blandt gæsterne var der universitetsfolk, som beskæftiger sig med Armeniens historie, pensionerede gymnasielærere, som havde læst korrektur på manuskriptet, et par ”børn” fra børnehjemmet Fuglereden, og desuden armeniere og danskere med hjerte for det armenske folk, deriblandt fem fra DAM’s bestyrelse.

Øjenvidne til folkemordet

Maria Jacobsen blev udsendt som sygeplejerske i 1907 til et amerikansk ledet hospital i byen Kharput i det østlige Tyrkiet for at deltage i det humanitære arbejde blandt fattige og nødlidende armeniere og tyrkere. Lige fra starten begyndte hun at skrive dagbog. I almindelige stilehæfter blev hendes tanker og oplevelser i dette fremmedartede land nedfældet.

Fra 1915 får dagbogen en anden karakter. Den 24. april dette år starter nemlig det sorte afsnit i historien, som går under betegnelsen Det armenske folkemord. Tyrkerne satte sig simpelthen for at udrydde den armenske befolkning, som de fandt var et fremmedelement i landet på grund af deres kristne identitet.

Maria Jacobsen er på nærmeste hold vidne til de tragedier og rædsler, der udspillede sig for øjnene af hende. Hun gør, hvad der står i hendes magt for at hjælpe og lindre, men det er kun som dråber i havet, føler hun. Uhyrlighederne fortsætter i flere år, og hendes hjælp er ofte med livet som indsats. Ensom og modig kæmper hun sig gennem disse frygtelige år.

Det, der holder hende oppe, er hendes kristne tro og bevidstheden om, som hun siger: ”Vejen opad kan ingen lukke.”

Historisk dokument

Med tiden er Maria Jacobsens øjenvidneskilddring blevet en vigtig dokumentation for, hvad der gik for sig i Tyrkiet på dette tidspunkt.

Armenierne kæmper stadig for at få Tyrkiet til at indrømme sit ansvar for grusomhederne – noget, som det hidtil har knebet med. I Jerevan har man samlet al den dokumentation, man har kunnet få fat i, og her ligger Maria Jacobsens dagbog og nogle af de fotos, hun har taget, blandt de historiske dokumenter på museet til minde om folkedrabet.

I 1979 affotograferede man hendes håndskrevne optegnelser og trykte en oversættelse på armensk. Det er denne meget tykke bog, som ligger på museet. Stilehæfterne er i Danmark.

Gribende læsning

Dagbogen findes også i mange danske hjem. Men det er hårdt arbejde at læse det håndskrevne, som ikke har været tænkt til udgivelse.

Til efteråret kan vi se frem til at få en almindelig trykt udgave af dagbøgerne på gaden som resultatet af et stort frivilligt arbejde.

En af dem, der står bag udgivelsen, gav udtryk for den betagelse, hun havde oplevet ved at møde den afgørende betydning, troen havde for Maria Jacobsen. Derfor har man valgt at give bogen titlen ”Godt vejen opad kan ingen lukke”.

Sammen med rystende og gribende historisk læsning vil også vidnesbyrdet om Guds trofasthed således nå ud til en bredere kreds gennem udgivelsen af dagbøgerne.

Søndagsskole efter dansk-armensk model

Søndagsskolen i Nubarashen er et stykke dansk-armensk pionerarbejde i Armenien. Nu bliver erfaringerne samlet med henblik på at blive sendt til alle stifter til inspiration. Anna-Kathrine Thunbo Pedersen fortæller her om søndagsskolens betydning.

En dag kom Mariam, et af børnene fra søndagsskolen i Nubarashen, med et stykke papir. ”Jeg er færdig”, sagde hun. ”Min mor hjalp mig lidt, og vi snakkede om spørgsmålene”. Ugen før havde vi sendt børnene hjem med den opgave at skrive lidt om deres indtryk af søndagsskolen. Målet er at samle børnenes historier, vores undervisningsplaner og aktiviteter, ledernes indtryk og en masse fotos i et hæfte.

Erfaringerne samles og formidles

Søndagsskolen har været i gang i to år, og vi har samlet mange erfaringer fra det, man kunne kalde søndagsskole efter dansk-armensk model, som vi gerne vil dele med andre. Hæftet vil blive sendt til godkendelse hos biskop Navasard over Ararat stift og derefter forhåbentligt videre til alle stifter i Armenien med en invitation til at tage kontakt til vores søndagsskoleledere, hvis man ønsker at besøge søndagsskolen eller få mere at vide. Det er for alvor gået op for os, at søndagsskolen i Nubarashen er et stykke dansk-armensk pionerarbejde i Armenien.

Børnene er forandrede

Hvad var det så, Mariam havde skrevet på sit papir? Der stod mange rosende ord om de rare ledere og alle de mange ting, hun nu får lært. Sådan gør man i Armenien. Fremhæver de positive ting. Men det, som gjorde størst indtryk på mig, var disse ord: ”Jeg har forandret mig af at komme i søndagsskolen. Min mor siger det samme. Før var vi som mor og datter. Nu er vi mere som søstre. Vi taler mere sammen

nu.” Som begrundelsen for, at det er gået sådan, nævner Mariam, at hun i søndagsskolen har lært, hvordan man lever som kristen. At Jesus kalder os til at følge efter ham og være som han. Og når hun hjemme fortæller om søndagsskolen, lytter hendes mor opmærksomt.

Tre børn skal døbes

Mariam er ikke den eneste, der fortæller om forandring. Forbavsende mange af vores børn pointerer netop det. Det samme hører vi fra forældrene. De spørger os, hvordan vi gør. De kan næsten ikke kende deres børn igen.

I ledergruppen er vi taknemlige. Vi ved, at vi kun sår og vander. Sussannas undervisning. Ruzannas kreative aktiviteter. Pilgrimsturene til kirker, deltagelse i gudstjenester. Gode oplevelser i en varm atmosfære – det er alt sammen fint og godt. Men det er Gud, der giver væksten. Tre børn har udtrykt ønske om at blive døbt! Så når børnene fortæller om deres forvandlede liv, så risler det ned ad ryggen af glæde over at være så tæt på Guds værk.

Søndagsskolen støttes økonomisk af Taastrup Nykirke og Ansgars Kirken i Ålborg

Søndagsskolen holder til i kirkens lejlighed i Nubarashen. Der holdes søndagsskole hver tirsdag 14.30 - 16.00. Der kommer trofast 15-20 børn i alderen 8-15 år. I foråret har undervisningen handlet om Jesu liv. Undervisningsplanerne for efteråret er på plads. Et hæfte om søndagsskolen til uddeling i alle stifter er under forberedelse.

Vi forventer at holde dåb for tre børn inden sommerferien.

Nane - vores nye medarbejder i Armenien

Anna-Kathrine Thunbo Pedersen har interviewet Nane Khachatryan, som har været ansat i DAM siden 1. marts i år

- Jeg har altid gerne villet bruge min teologiske uddannelse. Derfor glæder det mig, at jeg nu endelig kan få lov – i mit nye arbejde for Dansk Armeniermission, siger Nane, der her fortæller lidt om sin baggrund og sin tilknytning til Danmark.

- Jeg er vokset op i et kristent hjem. Mine forældre var troende og stod fast på deres tro, selv om det var svært under kommunismen. Til forskel fra mange andre gik min far også i kirke.

Min far havde set i en drøm, at jeg skulle være Guds tjener. Så da det teologiske fakultet åbnede i Jerevan i foråret 1995, huskede jeg pludselig min fars drøm. Jeg tænkte, at det måtte være svaret – det skulle være min tjeneste! Jeg forestillede mig, at jeg bagefter ville kunne finde et teologisk arbejde. Men det var ikke så let endda. Jeg har haft forskellige jobs, men ingen har haft noget som helst med teologi at gøre. Efter 7 års studier måtte jeg vente endnu 7 år på at komme til at beskæftige mig med det, der ligger mig nærmest.

Du har studeret og boet i Danmark. Hvordan oplevede du det?

- Ja, på et tidspunkt foreslog vores dekan, nu afdøde biskop Shahe, at jeg skulle rejse til Danmark for at fortsætte mine teologiske studier. Først var jeg et halvt år på Børkop Højskole, derefter et år på det teologiske Fakultet på Københavns Universitet som gæstestuderende.

Når jeg fortæller, at jeg har boet i Danmark, siger folk ofte: ”Åh, Skandinavien. De er lidt

reserverede og kolde, er de ikke?” Men jeg må sige, at jeg i Danmark oplevede en varm modtagelse – tilmed varmere end det nogle gange er tilfældet her. Jeg tog til Danmark for at studere, men samtidig oplevede jeg dansk gæstfrihed. Da jeg første gang trådte ind i pastor Jørgen Jørgensens hjem (*tidligere formand for DAM, red.*) havde jeg en helt speciel oplevelse: Familien Jørgensen skulle være min værtsfamilie. Jeg åbnede døren ind til mit værelse - det var præstens eget kontor, som han i en periode stillede til rådighed for mig. På bordet lå der en kuvert med mit navn på. Indeni lå mine lomp penge og – en nøgle. Det var nøglen til Jørgen Jørgensens hus. Da jeg så den, forstod jeg, hvor stor tillid familien havde til mig, og hvor velkommen jeg var. Jeg havde fået nøglen til deres hjem. Jeg bliver stadig helt rørt ved tanken og har det, som om den nøgle stadig ligger i min hånd.

Jeg har et bånd til Danmark og har en længsel efter at lære af mine danske venner og at give noget af det, jeg har, til gengæld. Heldigvis har jeg af og til mulighed for at besøge Danmark. Jørgen Jørgensens husnøgle er i overført betydning blev nøglen til Danmark for mig. Til den danske sjæl og tænkemåde.

Hvilke erfaringer har du med dig fra Danmark, hvad angår teologi og kirke?

- På Børkop Højskole var det meget lærerigt at se det kristne liv i praksis. Det blev sådan set et kursus i praktisk teologi for mig, som fik stor personlig betydning.

Nane Khachatryan er 30 år
Gift med Vartan og mor til Emma på 7
Uddannet teolog fra Jerevans teologiske fakultet
Har boet i Danmark i sammenlagt 2 år

Opholdet på det teologiske fakultet i København var naturligvis mere akademisk præget. Her var det særligt Hans Raun Iversens undervisning, som tiltalte mig. Han arrangerede også et kursus for udenlandske studenter om dansk historie, teologi og kirkeliv. Det var i den sammenhæng, jeg lærte om de danske teologer, Kierkegaard og Grundtvig. Sammen med en anden armensk student skrev jeg en teologisk opgave om ”Christian Mission and accountability”, altså i hvor høj grad vi opfylder vores ansvar over for Gud og kan stå til regnskab på den sidste dag. Hans Raun Iversens praktisk-teologiske tilgang gjorde det også muligt at sammenligne kirkelige forhold i Danmark og Armenien, for eksempel hvordan liturgien forstås i teologi og praksis i de to kirker.

Det interessante for mig er, at uanset hvor langt teologiske strømninger kan synes at være fra hinanden, så har de ofte rødderne til fælles.

Hvilke forestillinger gør du dig om fremtiden som ansat i DAM?

- Først og fremmest vil jeg sige at det er med stor glæde, jeg tager fat på arbejdet. Det er måske netop den tjeneste, som min far en gang så i sin drøm. Det er mit mål at udføre mit arbejde på allerbedste måde. Samtidig er arbejdet for DAM også en mulighed for at udtrykke min taknemlighed for de år, jeg har tilbragt i Danmark, studeret og fået venner for livet. Jeg håber at kunne bruge det, jeg har lært, i arbejdet.

Samtidig ser jeg for mig, at arbejdet kan

blive svært. Særligt i forhold til den træghed, der kan være i den armenske verden. Ens samarbejdspartnere gør måske først gør det, de har lovet, en måned efter at de har lovet det... Sådanne besværligheder kan der også være i fremtiden. Men sådan er det, og vi må prøve at overvinde det, som er svært.

Er der efter din mening stadig behov for de aktiviteter, som DAM har i Armenien?

- Abolut! Der er stort behov for søndagsskolen i Nubarashen. Nubarashen er et socialt udsat sted, og befolkningen har mange problemer. Der er fattige, som let kommer ud i kriminalitet. Jehoves Vidner bliver flere og har frit spillerum, fordi der ikke er en kirke. Et sådant sted har søndagsskolen en stor opgave i at hjælpe børnene ind på den rigtige vej.

Pilotprojektet i Biurakan får uden tvivl stor betydning og er vigtigt, ikke bare for de unge i Biurakan, men også for unge andre steder, fordi det handler om, hvordan man skaber selvstændigt initiativ og motivation, hvordan man tager ansvar for sit eget liv. Der er ingen, der kan leve dit liv for dig. Det er dit liv, du må leve det. Om dit liv bliver smukt og godt, afhænger bl.a. af, om du er i stand til at kæmpe for dit liv under de givne livsvilkår. Den erkendelse er vigtig for hver eneste af de unge i Biurakan og for unge i det hele taget. Derfor er der også behov for projektet i Biurakan.

Familien Pedersen takker af

Af Per Damgaard Pedersen

Fem et halvt år blev det til. Når jeg ser tilbage, føler jeg mig rig. Årene har været fyldt af hårdt arbejde, som for en stor del er lykkedes. Vi har fået dejlige armenske venner og oplevet, hvordan troen gør os til brødre og søstre, selv om vi er meget forskellige. Vi har haft et skønt familieliv med børnene, som er blevet både to- og tresprogede og har fået en verden, der er kæmpestor og spændende.

Der er oplevelser og mennesker, som vi aldrig vil holde op med at være glade for. For nu at remse bare nogle få stykker op:

Skønne gudstjenester hos fader Avedis og den store menighed i den lillebitte Gudsmøders Kirke, hvor man løftes op og oplever en glæde, som overgår al forstand. Vi har været i himlen sammen hver søndag.

Søndagsskolen i Nubarashen, hvor folk er næsten helt blanke, men hvor børnene er bevidste om deres åndelige længsel. Lærerinderne Ruzanna og Sussanna, som elsker at fortælle historier fra Bibelen. De har snart et hæfte klart med oplæg, som kan bruges i andre søndagsskoler. For de vil gerne have, det breder sig.

Præster, munke og studenter, som jeg har undervist. Særligt de situationer, hvor brikkerne falder på plads, og der kommer en aha-oplevelse – *nâeh, sådan hænger det sammen!* Eller de dybe øjeblikke af eftertænkning, hvor vi alle har mærket Guds Ånd og har fået styrke og klarhed over, hvad han vil med os.

Fader Sassoun og evangelisten Arshavir fra Bibelselskabet, som tager fra landsby til landsby, læser i Bibelen med folk og lærer dem at bede fadervor.

Zaven Sargavag, som er en samler. Den tro, han har inden i sig virker magnetisk på mennesker, som har en åndelig søgen. Uge efter uge har vi samlet unge til bibellæsning og leder-

uddannelse i hans dagligstue. Sammen har vi oversat kristendomskurset ALPHA til armensk.

Lektor Hratch, som gennem mit første år mødte op til min undervisning, sådan bare for lige at være der, hvis der var problemer med forståelsen (hvilket der tit var!) og for at give mig et par vink om armensk pædagogik (hvilket tit var nødvendigt!).

Fader Pappgen og hans indsats for at starte et hospice, så mennesker når at få fred med Gud.

Jeg kunne nævne mange flere. Men to ting er kendetegnende for disse mennesker. For det første er de gode til at folde hænderne. Og for det andet er de gode til at tage hænderne op af lommen. De arbejder for det, de beder for, og beder for det, de arbejder for.

Det har været rigt at leve sammen med dem. Det er svært at tage afsked med dem.

Og så er der alle DAM-vennerne i Danmark. Det har været dejligt og inspirerende at møde mange af jer ved møder og arrangementer, når vi har været hjemme. Og vi har frydet os over at vise 'vores' land frem, når vi har haft besøg hernede – både private gæster og rejseselskaber fra Danmark. Vi vil gerne sige jer alle en stor tak for interesse, medleven, forbøn og hilsner. Det har været en uvurderlig støtte og opmuntring for os i vores tid i Armenien.

Anna-Kathrine har fået arbejde som sekretær for internationalt missionsarbejde i Dansk Ethiopmission. Per har fået et tre måneders vikariat som præst i Kristkirken i Kolding.

Maiken (7) og Mathias (11) går i skole. Sebastian (15) tager på efterskole. Christoffer (19) har boet i Danmark de sidste to år.

Familien bosætter sig i Kolding.

Der bliver lejlighed til at hilse på Anna-Kathrine og Per og børnene på årsmødet i august, hvor de medvirker.

Nyt fra bestyrelsen

af Holger Haldrup

Først og fremmest vil vi udtrykke en stor tak til familien Pedersen, som lige nu er i gang med at pakke deres hjem i Armenien sammen og bryde op fra deres faste holdepunkt gennem de senere år. Det kræver en enorm personlig indsats at forlade sin egen kultur og bosætte sig i en anden, og vi ved, at det også kommer til at kræve meget at vende tilbage. Derfor er det vigtigt, at vi som deres bagland står bag dem i forbøn også i denne fase.

Vi vil sige tak for, at Anna-Kathrine og Per var villige til at gå ind i opgaven i sin tid. Tak for indsatsen med teologisk undervisning for Pers vedkommende og alle projekterne for Anna-Kathrines vedkommende. Tak for måden at formidle indtryk fra arbejdet på – såvel på skrift som ved arrangementer i Danmark.

Vi glæder os over, at begge har fået andet arbejde og kan gratulere Dansk Ethiopmission med ansættelsen af Anna-Kathrine som international sekretær og Kristkirken i Kolding med ansættelsen af Per i et vikariat.

Samtidig byder vi Nane Khachatryan velkommen som DAM's nye medarbejder. Det er fantastisk at se, hvordan Gud lægger ting til rette, så den rette person er der til den rette tid! Sådan føler vi helt klart, det forholder sig med Nane, som siden sit ophold i Danmark har været med på sidelinjen i vores arbejde, og netop nu, hvor behovet opstod, var klar til at træde ind i opgaverne. Som det så ud for os, havde vi kun én realistisk mulighed for at videreføre arbejdet i Armenien – nemlig ved at ansætte Nane. Vi er meget taknemmelige for, at det er lykkedes, og med Nane som medarbejder tør vi frimodigt se fremad.

Vi i bestyrelsen vil følge arbejdet på tæt hold - dels gennem skriftlige rapporter, korrespondance og telefonsamtaler med Nane og dels ved hyppige besøg i Armenien.

Vi har kunnet mærke en betydelig nedgang i gaverne i begyndelsen af året. Det er fuldt forståeligt, at meddelelsen om familien Pedersens hjemrejse har skabt usikkerhed om perspektiverne for armeniermissionens arbejde. Derfor er vi glade for at kunne fortælle jer, at arbejdet fortsætter, og at der er grund til fortsat at støtte det også økonomisk.

På det seneste bestyrelsesmøde konstituerede vi os med Holger Haldrup som formand og Peter Legarth som ny næstformand.

Vi glæder os til at se jer på årsmødet i Odense 14. august.

Dansk Armeniermission

Kontor og økonomi
Karin Andreassen
Droshoved 5
7120 Vejle Ø
tlf.: 4444 0877
e-mail: armenien@privat.dk

Giro: 9 00 74 15

Bestyrelse

Holger Haldrup (formand)
Kirkebyen 5
6640 Lunderskov
tlf.: 7558 5002
e-mail: hoha@km.dk

Peder Ø. Andreassen
Mikkel Bandak
Ulrik Bandak
Ingrid Bjerre
Hanne Frøkjær-Jensen
Peter Legarth
Jørgen Sejergaard

Medarbejdere i Armenien

Anna-Kathrine og Per Pedersen
Grigor Zohrap 2
AM - 0037 Yerevan
Armenia
tlf.: +374 10 74 36 54
e-mail: pedersen@web.am

Nane Khachatryan
Post- og besøgsadresse som ovenfor
e-mail: naneza@post.com

Den armenske evangeliske kirke i Grækenland:

Armenian Evangelical Church
Odos Lamias 30
Palea Kokkinia, Piraeus
Greece
Præst: Vicken Cholakian

Bladet

Helle Sejergaard (red.)
Bygvænget 703
2980 Kokkedal
tlf.: 4914 3358
e-mail: sejergaard@mail.tele.dk

Tryk

Videbæk Bogtrykkeri a-s

Oplag

2300 eks.

Velkommen til årsmøde i Odense fredag den 14. august 2009

Kl. 17.30 Gudstjeneste v/Holger Haldrup, i Odense Domkirke, Skt. Knuds kirke, Klosterbakken 2, Odense C

Kl. 18.45 Middag i Skt. Knuds-salen i Domkirken - med armenske specialiteter

Kl. 19.45 Festaften: Velkommen hjem til Anna-Kathrine og Per Pedersen

Velkomst v/Holger Haldrup

Armenien fra flere vinkler - Et tilbageblik v/Anna-Kathrine og Per Pedersen

Musikalsk indslag

Armensk dans

Bod med armensk kunsthåndværk v/Hanne Frøkjær-Jensen

Lidt om økonomien v/Peder Andreasen

Beretning v/Holger Haldrup

Kaffe

Kl. 21.45 Aftenandagt v/Jørgen Sejergaard

Tilmelding til middag senest den 7. august 2009 til Holger Haldrup, tlf.: 7558 5002, e-mail: hoha@km.dk

Middagen koster 50 kr. pr. person – dog maks. 200 kr. pr. familie

Dansk Armeniermission - i daglig tale Armeniermissionen eller DAM - er et folkekirkeligt missionselskab. DAM blev stiftet i 1922 under navnet 'Industrimissionen i Armenien (Dansk Armeniermission i Grækenland)'.

DAM arbejder hovedsageligt på at støtte den Armenske Apostoliske Kirke i Armenien i dens bestræbelser på at genopbygge det armenske folks kristne identitet efter 70 års kommunisme.

Desuden yder DAM økonomisk støtte til Den Armenske Evangeliske Kirke i Grækenland (Armenian Evangelical Church - Armenian Evangelical Association of Greece).

Endelig søger DAM at øve en diakonal og forkyndende indsats for det armenske folk, hvor i verden det måtte være påkrævet.

Læs mere om DAM, Armeniens historie, DAM's samarbejde med Den Armenske Apostoliske Kirke, DAM's projekter og meget mere på www.armenien.dk.